

LA INDEXACIÓ DE LA IMATGE FIXA AL CENTRE DE RECERCA I DIFUSIÓ DE LA IMATGE (CRDI), DE L'AJUNTAMENT DE GIRONA

Joan Boadas i Raset, Lluís-Esteve Casellas i Serra, David Iglésias i Franch

1. Objectiu

El text pretén donar a conèixer el sistema i els criteris generals d'indexació en imatge fixa del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), de l'Ajuntament de Girona. Aquests han estat definits a partir de l'experiència generada des dels inicis dels processos d'informatització dels fons i del seu replantejament i evolució constant en la recerca de la racionalització, l'homogeneïtzació i la simplicitat en la seva aplicació i ús, tant per part del personal del centre com dels seus usuaris.

2. Precedents

El procés d'informatització dels fons en imatge de l'Ajuntament de Girona s'inicià l'any 1990 i es donà a conèixer el mateix any en la primera edició de les Jornades Imatge i Recerca¹. Fins aquell moment, i atès el tractament manual que es realitzava, no s'havien efectuat tasques d'indexació de les imatges. Tanmateix, el desenvolupament i ús d'una eina informàtica (l'AIAG 90, precedent de l'actual Apclmatge) va permetre disposar d'elements de recuperació de les imatges digitalitzades de manera ràpida i àgil, però també va suposar inevitablement la definició i la fixació d'uns primers criteris d'homogeneïtzació en la seva aplicació.

Els elements de recuperació de la informació l'any 1990 se centraven en la utilització de "claus de classificació" temàtica i de descriptors. Les claus de classificació temàtica, prèviament definides, responien a les agrupacions adoptades en el tractament manual de les imatges i eren un versió de les publicades pel Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya l'any 1988², elaborada arran de la revisió dels fons, prèvia a la informatització. Malgrat que l'aplicació informàtica n'admetia un nombre il·limitat, es va fixar d'atribuir-ne a cada imatge un màxim (flexible) de tres, atès el seu caràcter generalista. Pel que fa als descriptors, constituïen el pal de paller en la recerca i recuperació de les imatges i es creaven paral·lelament al procés d'informatització. Això va exigir, ja des del principi, la revisió constant del fitxer i la definició d'uns criteris d'entrada normalitzats per tal de sistematitzar els termes emprats i d'evitar duplicitats errònies.

L'opció per un llistat obert de descriptors i no per un thesaurus responia en aquell moment a:

-La inexistència de thesaurus especialitzats en aquest tipus de documents que permetessin la seva correcta valoració com a opció.

-La impossibilitat de definir a priori nivells jeràrquics homogenis que s'ajustessin a la naturalesa i a l'especificitat dels fons.

-La necessitat de disposar d'identificadors precisos per a elements amb nom propi i específics, principalment, del municipi de Girona.

-La simplicitat, agilitat i rapidesa que l'ús dels descriptors permetia a usuaris interns no especialitzats i, també, a usuaris externs, sense el recolzament indispensable del personal del centre.

L'entrada dels descriptors partia de la identificació de conceptes concrets, en contraposició a les claus de classificació temàtica, de caràcter generalista, i admetia l'addició de

subelements geogràfics o de qualificadors per tal d'afavorir una recerca més precisa. Per exemple, en el cas de noms de persona podíem trobar:

Xargay, Emília si es referia a la persona en concret,
Xargay, Emília (obra) si la imatge feia referència a la seva obra artística, o bé
Xargay, Emília (50 anys d'art) si corresponia a una exposició.

Les addicions també s'admetien en noms de lloc, com carrers o places (exemple: *Olot, pg. - obres*) o en el cas d'indrets d'altres poblacions o d'altres estats, com per exemple *Barcelona, pg. de Gràcia, o Bèlgica, Gant*. En canvi, les addicions cronològiques se suprimien per les possibilitats d'establir filtres entre anys en el procés de consulta de la aplicació informàtica. D'altra banda, i de cares a augmentar les possibilitats de recerca, els conceptes rellevants per sí mateixos però vinculats a noms propis podien generar més d'una entrada invertint el seu ordre, com per exemple:

Pavelló de Santa Eugènia
Santa Eugènia, pavelló

I en el cas de llocs de fora del municipi de Girona la combinació de topònims podia arribar a originar fins a tres entrades: per indret, per nucli de població i per municipi.

Exemple: *Clot del Moro, Asland (Castellar de n'Hug)*
Asland, Clot del Moro (Castellar de n'Hug)
Castellar de n'Hug, Asland

Per contra, l'ús de les addicions per a possibilitar recerques més afinades anava en detriment dels termes genèrics, que sempre s'obviaven si es podien vincular a un nom propi. Per exemple *Baluard de Sant Francesc*, en detriment de *Baluard*, o *Muralla, Mercadal* i no només *Muralla*. També s'evitava qualsevol terme genèric que pogués suposar una reiteració d'alguna de les claus de classificació temàtica.

Si bé la simplicitat i agilitat d'ús del sistema era remarcable, el seu desenvolupament i la pràctica diària aviat posaren en evidència alguns problemes que, certament, limitaven la gestió de l'aplicació informàtica. Aquests problemes se centraven en tres punts:

- La poca operativitat de les claus de classificació temàtica.
- El volum de descriptors.
- La complexitat de la creació de noves entrades arran de la diversitat de la casuística.

El problema d'operativitat de les claus de classificació temàtica era que la seva eficàcia en les recerques era molt baixa, ja que pel seu caràcter generalista el resultat de la consulta retornava un excés d'informació difícil d'assumir. Era evident que aquest sistema de classificació, si bé podia funcionar en la gestió manual dels fons, atès que incidia en l'ordenació dels materials, esdevenia inaplicable, almenys de la manera que havia estat formulat, com a sistema de recuperació de les imatges en un entorn informatitzat i, consegüentment, es va deixar d'utilitzar.

En relació al volum de descriptors, cal remarcar que inicialment, i fruit de les tasques de creació de nou del fitxer, el nombre total de descriptors va créixer de manera molt ràpida. Posteriorment, el ritme s'alentí considerablement i situà el volum del fitxer entorn de les 2.500 entrades, la gestió de les quals podia presentar algunes dificultats en certs casos. Els principals motius eren, d'una banda, el creixement derivat dels descriptors relacionats, que segons el cas podia suposar doblar o triplicar una nova entrada; de l'altra, l'exhaustivitat en l'aplicació dels criteris d'indexació a qualsevol imatge, amb independència del seu context de producció i de l'àmbit territorial del seu contingut icònic. Certament, calia establir límits a

un i a altre aspecte, tant pel volum de descriptors que implicava com pels recursos invertits en imatges d'interès menor per al perfil d'usuari del CRDI.

Així mateix, les possibilitats informatives de les imatges i la diversitat de la seva casuística comportava que la creació de nous descriptors esdevingués excessivament complexa, atès els criteris generals de normalització i, si s'esqueia, de duplicació que calia aplicar de forma homogènia i per igual a totes les imatges. Per tant, es feia indispensable cercar alguna norma estàndard d'indexació, independentment del seu àmbit "natural" d'utilització, que permetés més o menys fàcilment adequar la feina ja realitzada i que servís de recolzament en les tasques de creació de noves entrades.

3. El sistema d'indexació del CRDI

A partir de l'any 1994 es començà a treballar en la possibilitat de poder gestionar els descriptors també de forma agrupada jeràrquicament. Els "grups de descriptors" bàsics que es preveien eren: Antropònims, Topònims, Institucions i Temes. No obstant, l'ingrés del fons Narcís Sans i Prat l'any 1995, amb un volum total de 478.550 imatges, motivà un nou replantejament sobre la definició i organització d'aquests grups³. Finalment, s'optà per crear dos grups més, un de topònims del municipi de Girona, i un altre de "conceptes" per a denominacions específiques amb entitat pròpia, com per exemple *Jornades imatge i recerca*. Al mateix temps, es preveia iniciar la revisió dels descriptors vinculats a Temes de cares a la seva jerarquizació a nivell intern de grup.

No cal dir que la intervenció sobre un volum tan considerable d'imatges va constituir un banc de proves ideal per a l'establiment de l'actual sistema d'indexació⁴. Aquest sistema es fonamenta en les següents premisses:

- L'organització jeràrquica de descriptors.
- La utilització d'estàndards acceptats per a l'entrada de termes.
- L'opció per una indexació asimètrica en funció de l'àmbit territorial de les imatges.

L'organització jeràrquica dels descriptors i la indexació asimètrica de les imatges es recolza, òbviament, en les prestacions de les eines informàtiques actuals: en el cas del CRDI, l'aplicació Apclmatge, desenvolupada sobre la base de dades Omnis. D'una banda, es parteix d'un únic fitxer de termes als quals es pot assignar el seu nivell dins la jerarquia i, en el més baix, el caràcter bàsic o secundari del descriptor. És a dir, si es tracta o no d'elements essencials per a la identificació de la imatge. De l'altra, la indexació asimètrica no implica pèrdua de precisió en les recerques, ja que l'aplicació informàtica permet efectuar consultes creuant grups, subgrups i descriptors, la qual cosa és especialment útil en la combinació de termes temàtics amb els noms de lloc.

3.1 L'estructura jeràrquica de descriptors

L'objectiu específic de l'organització jeràrquica dels descriptors és el de facilitar la seva identificació lògica, la seva aplicació i el seu manteniment. En l'opció per aquest sistema també s'ha tingut molt en compte la simplicitat en la seva utilització per part de qualsevol tipus d'usuari, inassolible en el cas d'aplicar un thesaurus, atesa la seva complexitat d'ús. Per aquest mateix motiu, l'estructura de l'actual sistema d'indexació del CRDI s'ha limitat a vint-i-quatre Grups de Descriptors, dels quals quatre corresponen a noms propis o identificadors (Persones, Organismes, Llocs de Girona i Llocs) i la resta són agrupacions de caire temàtic. Tots aquests grups es poden desenvolupar fins a un màxim de tres nivells, amb el

benentès que sempre només serà aplicable el terme del nivell més baix, per exemple:

<i>GRUP</i>	<i>LLOCS DE GIRONA</i>
<i>SUBGRUP</i>	<i>PLACES</i>
<i>Descriptor</i>	<i>Plaça de l'Institut vell</i>

Els Grups de Descriptors actualment en ús són els següents⁵:

Grups de noms propis o identificadors:

- Llocs
- Llocs de Girona
- Organismes
- Persones

Grups de descriptors temàtics:

- Accidents geogràfics
- Activitats econòmiques
- Agricultura i ramaderia
- Arquitectura i urbanisme
- Arts i artesanía
- Costums i tradicions
- Cultura i educació
- Forces de seguretat
- Història i arqueologia
- Indústria
- Informació i comunicació
- Lleure i esports
- Música
- Oficis i ocupacions
- Política
- Recursos naturals i medi ambient
- Religió
- Salut pública
- Societat
- Transports

3.2 Els estàndards aplicats

L'entrada normalitzada de termes, amb independència del nivell on se situïn, ha esdevingut prioritària tant per la necessitat de permetre en el futur l'intercanvi d'informació en un format el més normalitzat possible com per la necessitat d'un control exhaustiu del llenguatge emprat. Les normes estàndards utilitzades són les *Regles angloamericanes de catalogació*⁶ (2ª versió revisada, AACR2R) per als noms propis, és a dir, persones, llocs i organismes, i la *Llista d'encapçalaments de matèria en català*⁷ per als descriptors temàtics. Si bé aquests instruments cobreixen en bona part les exigències de la indexació dels documents en imatge, en alguns casos ha estat necessari modificar l'estàndard pres com a referència i, en d'altres, crear-ne de nous, atesa la seva especificitat i la dificultat que suposa tractar documents refe-

rits a un àmbit geogràfic concret. Per tal que aquestes variacions no s'allunyessin de la norma estàndard, totes i cadascuna de les modificacions o noves incorporacions han estat convenientment anotades en el dossier de criteris específics d'aplicació.

3.3 La indexació asimètrica.

El volum excessiu de descriptors i el seu augment constant sovint originava sorolls que dificultaven la precisió en les recerques, al mateix temps que també anava en detriment del nivell d'especificitat requerit. La necessitat de reduir-ne el volum i de millorar-ne l'eficàcia s'ha aconseguit mitjançant l'aplicació asimètrica de la indexació, en funció de l'àmbit territorial present en el contingut icònic de les imatges. Per tant, la indexació en documents d'àmbit iconogràfic municipal, o vinculats d'alguna o d'altra manera al municipi de Girona, es realitza de manera exhaustiva, mentre que en els referits a d'altres indrets se segueixen pautes genèriques que només recullen la informació essencial. Aquesta opció esdevé del tot legítima si es té en compte l'àmbit natural d'actuació del centre i l'especificitat dels fons que gestiona.

Aquestes pautes de control en l'entrada de termes s'ha centrat en el grup de Llocs i en el d'Organismes. Pel que fa a Llocs, s'ha pres com a unitat mínima indexable la denominació dels municipis si aquests són de Catalunya, menystenint els indrets d'entitat menor. Els indrets de fora de Catalunya s'indexen per la província de pertinença i els de fora de l'Estat Espanyol pel nom del país. També s'han indexat les referències geogràfiques i els organismes no vinculats al municipi de Girona quan el seu abast és supramunicipal. En canvi, per als noms de persona i els descriptors temàtics, el criteri d'indexació asimètrica no s'ha pres en consideració.

Exemples: *Palafrugell (Baix Empordà, el)* per a una imatge de Llafranc
Alacant per a una imatge d'Elx
França per a una imatge de Paris
Cap de Creus (Alt Empordà, l')
Creu Roja

4. Criteris i formats d'entrada de termes

4.1 Llocs

-Criteris d'assignació:

- Qualsevol topònim vinculat a la imatge, encara que aquest no sigui explícitament visible, com és el cas d'imatges d'interiors d'edificis o de construccions, excepte els pertanyents al municipi de Girona, que disposen de grup propi, i la seva mateixa denominació com a municipi, pel volum de referències que suposa.
- En l'àmbit de Catalunya, el municipi es considera la unitat mínima indexable, obviant els indrets d'entitat menor, excepte en els casos de municipis amb diferents nuclis de població i que la seva denominació estigui formada per cadascun dels noms d'aquests nuclis.

Exemple: *Cruïlles (Baix Empordà, el)* en lloc de *Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura*

- Els indrets de fora de Catalunya s'indexen per la província de pertinença i els de fora de l'Estat Espanyol pel nom del país (vegeu exemples esmentats anteriorment).
- Els espais naturals i els accidents geogràfics d'abast supramunicipal no incorporen cap addició amb el topònim de referència, excepte quan calgui precisar la seva relació amb el municipi de Girona.

Exemples: *Fageda d'en Jordà, la*
Rius - Ter (Girona) quan faci referència al municipi de Girona.
Rius - Ter per a qualsevol indret.

- Forma d'entrada:

- Norma general aplicada: Ordre de 20 de desembre de 1988, on es fa pública la llista dels noms oficials dels municipis de Catalunya, de les seves unitats de població i de les entitats municipals descentralitzades (DOGC Núm. 1101, del 2 de febrer de 1989).

- Casos particulars:

· Articles com a part integrant del topònim.

Exemple: *Bisbal d'Empordà, la (Baix Empordà, el)*

· Forma en la llengua oficial del país si no hi ha una forma catalana d'ús corrent (AACR2R 23.2B).

Exemple: *Buenos Aires*

4.2 Llocs de Girona

- Criteris d'assignació:

- Tots els topònims referits al municipi de Girona, ja siguin carrers, places, espais urbans, indrets, elements i estructures urbanes (fonts, escultures, monuments, etc.).

- L'establiment de subgrups permet agrupar-los per a facilitar-ne la recerca. Per exemple, el subgrup *Carrers* agrupa, avingudes, rambles, carrers, travesseres, passatges, etc.

- Forma d'entrada:

- Norma general aplicada: *Llista d'encapçalament de matèria en català* per als subgrups de descriptors i control sistemàtic de les operacions d'entrada de descriptors, atesa la seva especificitat.

- Els elements designats amb el mateix terme però amb diferent significat iconogràfic es diferencien mitjançant addicions.

Exemple: *Pont de Sant Agustí (1877-1973)* per al pont antic.

Pont de Sant Agustí (1973-) per al pont nou.

- Les addicions amb informació complementària també s'utilitzen quan l'element és difícil d'identificar només a partir del seu nom propi, com per exemple en el cas d'escultures al carrer que tinguin un nom popular.

Exemple: *Escultures - Exèrcit, als herois de 1808 i 1809, l' (El Lleó)*

- Els espais urbans que han canviat de nom s'entren sempre per l'últim nom conegut. El nom antic figura a la descripció de la imatge i es pot recuperar fent una recerca per paraules clau.

Exemple: *Plaça del vi* com descriptor vàlid per a totes les èpoques, i no

Plaça Constitució (1876 - 1931)

Plaça de la República (1931 - 1939)

Plaça d'Espanya (1939 - 1971)

que consten a la descripció segons la datació de la imatge.

- Casos particulars:

· En el cas dels interiors d'edificis o construccions s'ha optat per no indexar l'espai urbà (carrer, plaça, etc.) on s'ubica.

· Les escultures ubicades en espais públics s'indexen com a elements urbans dins d'aquest grup, mentre que les que es troben en interiors s'incorporen al grup d'organismes.

4.3 Organismes

-Criteris d'assignació:

- D'acord amb la norma ISAAR(CPF)⁸, pot ser aplicat a una àmplia varietat d'entitats com ara estats, departaments, empreses i institucions, congressos i exposicions, festivals, vaixells, edificis, etc.
- Només s'indexen aquells que pertanyen al municipi de Girona i aquells d'abast supramunicipal. La resta de casos s'indexen pel seu terme genèric, és a dir, en funció del tipus d'organisme, i, per tant, com a descriptor temàtic. La recuperació d'aquests organismes es fa mitjançant una recerca creuada entre el descriptor temàtic i el topònim corresponent.

-Forma d'entrada:

- Norma general aplicada: *Llista d'encapçalaments de matèria en català* per als subgrups. I AACR2R per als descriptors.
- La regla general per als descriptors assenyala que els organismes s'han d'entrar «directament sota el nom pel qual són identificats» i aquest es determina «normalment a partir de documents publicats en la seva llengua o, quan això no sigui factible, de fonts de referència» (AACR2R 24.1A).
- Els organismes d'abast supramunicipal incorporen l'addició del topònim Girona quan la imatge es refereix únicament a aquest municipi. Si la imatge es refereix a d'altres llocs els organismes no incorporen cap addició, però s'entra el nom del municipi corresponent com a topònim.
Exemple: *Creu Roja (Girona)*
Creu Roja més el topònim *Amer (Selva, la)*
Creu Roja més el topònim *Begur (Baix Empordà, el)*
- La coincidència del nom d'una entitat amb el de l'edifici on té la seu no implica la diferenciació dels descriptors i s'indexa únicament com a organisme.
Exemple: *Escola Municipal d'Art* per a totes les seus i no
Escola Municipal d'Art (Institut vell)
Escola Municipal d'Art (Centre Cultural la Mercè)
- Els edificis que responen a una funció originària evident però que han canviat d'ús, s'indexen pel seu nom original i, quan n'hi ha referències, pel de l'entitat a la qual es vinculen en el moment de la imatge.
Exemple: *Convent de Sant Domènec*
Universitat de Girona, UdG
- Les entitats que han canviat de nom s'entren sempre per l'últim nom conegut. El nom antic consta a la descripció de la imatge i es poden recuperar fent una recerca en el camp descripció.
Exemple: *Universitat de Girona, UdG* i no
Col·legi Universitari de Girona, CUG
- Els organismes que es coneguin pel seu nom popular s'indexen per les dues formes, establint una referència creuada entre elles.
Exemple: *Centre d'Acolliment i Serveis Socials (Sopa, la)*
Sopa, la (Centre d'Acolliment i Serveis Socials)
- Les entitats conegudes també per les seves inicials s'entren pel seu nom complet i incorporen les inicials com a addició, separades per una coma. Si les inicials constitueixen el nom propi de l'entitat es dona l'entrada en aquesta forma i la denominació completa figura com a addició.

Exemple: *Universitat de Girona, UdG*
OJE (Organización Juvenil Española)

– Casos particulars:

- En el cas de noms d'entitats en diferents llengües s'utilitza sempre la forma oficial, amb preferència per l'accepció catalana (AACR2R 24.3A1).
- En les entitats antigues i internacionals s'adopta la forma catalana (AACR2R 24.3C2).
- Els ordes religiosos prenen la forma més coneguda en català (AACR2R 24.3D).

Exemple: *Franciscans i no Frares menors*

- Els noms que no transmeten idea d'entitat incorporen una addició explicativa (AACR2R 24.4B).

Exemple: *Singer (firma comercial)*

- Congressos, exposicions, etc. (AACR2R 24.3F, 24.7 i 24.8).

Exemple: *Jornades Tècniques Agrícoles (7es : 1983 : Girona)*

- Els articles inicials dels noms d'entitats s'ometen (AACR2R 24.5A).
- Les societats comercials ometen SA, SL, Ltd, etc. (AACR2R 24.5C).
- Entitats subordinades encapçalades per la institució de pertinença (AACR2R 24.12).

Exemple: *Generalitat de Catalunya. Departament d'Economia i Finances*

4.4 Persones

– Criteris d'assignació:

- Tots els noms de les persones que poden ser identificades en una imatge, tant si hi apareixen físicament com si hi figuren representades mitjançant una pintura, una escultura, un dibuix, un retrat o una altra fotografia.
- Els noms de persones que tot i no aparèixer en la imatge hi estan vinculades o són protagonistes de l'acte fotografiat, com per exemple en el cas d'un casament, un enterrament, un homenatge, etc.

– Forma d'entrada:

- Norma general: AACR2R.

– La regla general (AACR2R 22.1A) indica que «l'encapçalament d'una persona tindrà com a base el nom per la qual és coneguda. Aquest nom pot ser el nom real de la persona, un pseudònim, un títol nobiliari, un diminutiu, unes inicials o qualsevol altra apel·lació».

– El nom pel qual una persona és coneguda es determina «a partir de fonts de referència publicades en la seva llengua o en el seu país de residència o d'activitat» (AACR2R 22.1B).

– La forma habitual d'entrada és *Cognoms, Nom*.

– En el cas de pseudònims, els descriptors es dupliquen per tal que de facilitar la consulta a partir d'un i l'altre i se'n fa referència creuada:

Exemple: *Bosch, Josep (Piculives)*

Piculives (Bosch, Josep)

– Totes les entrades incorporen, sempre que sigui possible, l'addició de la professió o l'ocupació principal de la persona, atès que de moment no s'ha creat un registre d'autoritats. Això també permet diferenciar els noms coincidents.

Exemple: *Soler, Pere (músic)*

Soler, Pere (periodista)

– Casos particulars:

- Els cognoms precedits per articles els mantenen al davant, mentre que si aquests van acompanyats de preposicions se situen a continuació del nom de pila (AACR2R 22.5D1).

Exemple: *Puente García, Esteban de la (subdirector Propietat Intel·lectual)*
Las Heras Puig, Joan

· Els títols nobiliaris s'entren sota el nom del títol pel qual és conegut (AACR2R 22.6A1).

Exemple: *Puigpalter, Esteve Llorenç, Baró de*

4.5 Grups temàtics

– Criteris generals d'assignació:

– Totes i cadascuna de les imatges tenen, com a mínim, un descriptor d'un grup temàtic, que fa referència genèrica al seu contingut i/o al seu context.

– Criteris d'assignació específics per a cada grup⁹:

– *Accidents geogràfics*

· Termes referits a totes les formes i elements que componen la superfície terrestre.

– *Activitats econòmiques*

· Termes referits a les activitats comercials i, en general, a totes les activitats econòmiques lligades al sector terciari.

– *Agricultura i ramaderia*

· Termes referits a tasques agrícoles i ramaderes, inclosa la maquinària, les eines de treball i el bestiar.

– *Arquitectura i urbanisme*

· Termes referits a arquitectura, projectes arquitectònics, elements i estructures arquitectòniques, elements urbans i obres públiques.

– *Arts i artesanía*

· Termes referits a totes les arts i tècniques artístiques, a artesanía i a obres d'art. Les imatges d'obres d'art s'indexen a partir del nom de l'autor amb l'addició del terme *obra*, entre parèntesi, com per exemple: *Torres Monsó, Francesc (obra)*.

– *Costums i tradicions*

· Termes referits a la cultura popular, els costums, el folklore i la indumentària.

– *Cultura i educació*

· Termes referits als equipaments, les activitats i els serveis culturals, els espectacles i el sistema educatiu en general.

– *Forces de seguretat*

· Termes referits a l'exèrcit i la defensa, l'ordre públic i la seguretat ciutadana, les armes, els símbols i la indumentària.

– *Història i arqueologia*

· Termes referits a les diferents disciplines vinculades a la Història i a fets i períodes històrics.

– *Indústria*

· Termes referits a activitats i sectors industrials, inclosa la maquinària, els equipaments i la producció industrial.

– *Informació i comunicació*

· Termes referits als mitjans, els sistemes i les tecnologies de la informació i la comunicació i a la informació en qualsevol mena de suport.

– *Lleure i esports*

· Termes referits a les activitats de lleure en un sentit ampli, com són les colònies escolars, els jocs, etc., i també qualsevol tipus d'esdeveniment esportiu.

– *Música*

· Termes referits a concerts, actuacions, formacions, instruments, equips i produccions musicals.

- *Oficis i ocupacions*
 - Termes referits a qualsevol activitat professional o ocupació confessional o temporal (soldats, escolars, etc.).
 - *Política*
 - Termes referits a la vida política en qualsevol àmbit, ja sigui local, nacional, estatal o internacional.
 - *Recursos naturals i medi ambient*
 - Termes referits al medi ambient, l'impacte de l'actuació humana, la hidrologia, el clima, els recursos naturals i els recursos energètics.
 - *Religió*
 - Termes referits a les diferents manifestacions i pràctiques religioses, i a elements i objectes relacionats.
 - *Salut pública*
 - Termes referits a serveis sanitaris (hospitals, balnearis, etc.), malalties i medicaments i a l'alimentació, la higiene, etc.
 - *Societat*
 - Termes referits a població en general, vida pública i polítiques socials.
 - *Transports*
 - Termes referits als mitjans de transport, les terminals (estacions ferroviàries, ports, aeroports, etc.), les vies interurbanes, la circulació viària i els accidents.
- Forma general d'entrada:
- Norma general: *Llista d'encapçalaments de matèria en català*, amb independència del nivell a la jerarquia.
 - Els termes que no figurin a la *Llista d'encapçalaments de matèria en català* es creen de nou seguint els mateixos criteris de referència. El control d'aquestes entrades es fa mitjançant un llistat a part fins que són validades definitivament i s'integren a la llista de descriptors temàtics del CRDI.
 - Els termes utilitzats són únicament de caràcter genèric i no incorporen la seva localització geogràfica, que es precisa amb l'entrada del topònim corresponent. En el cas que es refereixin al municipi de Girona, aquest figura com a addició del descriptor.
Exemple: *Ferrocarril (Girona)*
 Ferrocarril més el topònim Palamós (Baix Empordà)
 - Tots els descriptors s'assignen a un únic grup, malgrat que en alguns casos podrien ser inclosos en més d'un. El criteri seguit és el d'assignar-lo al grup més coherent en relació a l'ús del descriptor.

5. Conclusions

Les conclusions que es poden extreure estan, òbviament, vinculades a l'experiència del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), però en qualsevol cas parteixen de la necessitat de resoldre aspectes bàsics en el disseny d'un sistema d'indexació:

1. Facilitat, agilitat i autonomia per a l'usuari en la recuperació d'informació.
2. Simplicitat en el desenvolupament i el manteniment del sistema.
3. Homogeneïtat en la forma d'entrada de descriptors i reducció del risc d'errors.

Tanmateix, a l'hora d'afrontar aquests punts caldria prendre en consideració les següents qüestions:

1. Dimensionar el sistema d'indexació al grau de diversitat i complexitat dels fons que es gestionen, és a dir, valorar l'opció més factible en funció de les necessitats del centre, des del llistat de descriptors lliures al thesaurus.

2. Valorar el nivell d'exhaustivitat de la indexació en relació als objectius de gestió del centre, els fons que gestiona i el grau d'eficiència en la recuperació de la informació.

3. Garantir la possibilitat d'integració del sistema d'indexació a sistemes més amplis de gestió i d'intercanvi de la informació, ja sigui de tot el centre, d'un àmbit territorial concret o d'àmbit internacional.

D'acord amb aquests plantejaments, l'opció del CRDI ha estat la següent:

1. Dissenyar un sistema d'indexació basat en l'organització jeràrquica de descriptors fins a un màxim de tres nivells. Ara per ara, només s'han desenvolupat tots els nivells en els grups de descriptors referits a Llocs, Llocs de Girona i Organismes, que representen entorn del 90 % del total de les entrades.

2. Optar per una indexació asimètrica pel que fa a l'exhaustivitat, vinculada a l'àmbit territorial d'actuació del centre i a l'especificat dels seus fons, per la simplificació màxima de les formes d'entrada de descriptors temàtics, basada en les possibilitats informàtiques d'efectuar recerques creuades, i per la diferenciació entre descriptors bàsics i secundaris, per tal d'agilitar la recuperació d'informació.

3. Adoptar normes estàndards per a les formes d'entrada dels descriptors i pautes per a crear, assignar i validar-ne de noves, d'acord amb els criteris generals previstos per al sistema d'informació i referència de l'Arxiu Municipal de Girona.

En qualsevol cas, el sistema del CRDI no té per objectiu l'assoliment de la "solució definitiva" en l'entrada i organització de descriptors, ja que aquest plantejament podria esdevenir excessivament rígid en un futur. El que es pretén és consolidar una metodologia de treball prou flexible per a, d'una banda, adequar els criteris de recuperació de la informació a les necessitats reals que pugui tenir el centre en cada moment i, de l'altra, garantir l'agilitat i fiabilitat del sistema en relació a les tasques pròpies del seu manteniment. Tanmateix, aquest procés de realimentació constant del mateix sistema és vàlid sempre i quan es mantinguin estables dos aspectes bàsics: els criteris sobre quins elements de la imatge cal indexar i les normes estàndards de referència per a la forma d'entrada dels descriptors.

ANNEX

Estructura dels Grups de Descriptors que actualment utilitzen subgrups¹⁰:

- Llocs
 - Catalunya
 - Espais naturals i accidents geogràfics
 - Espanya
 - Estranger

- Llocs de Girona
 - Barris
 - Carrers
 - Escultures
 - Fonts
 - Fortificacions
 - Indrets
 - Parcs i jardins
 - Pintures
 - Places
 - Ponts

- Organismes
 - Arquitectura civil
 - Arquitectura industrial
 - Arquitectura militar
 - Arquitectura religiosa
 - Centres educatius
 - Companyies de teatre i espectacle
 - Congressos i activitats formatives
 - Entitats financeres
 - Entitats i associacions
 - Equipaments culturals
 - Equipaments lúdics i socials
 - Esdeveniments socials, econòmics i culturals
 - Establiments comercials
 - Exposicions
 - Formacions musicals
 - Hostaleria i serveis
 - Instal·lacions esportives
 - Institucions públiques
 - Mitjans de comunicació
 - Serveis assistencials
 - Serveis públics

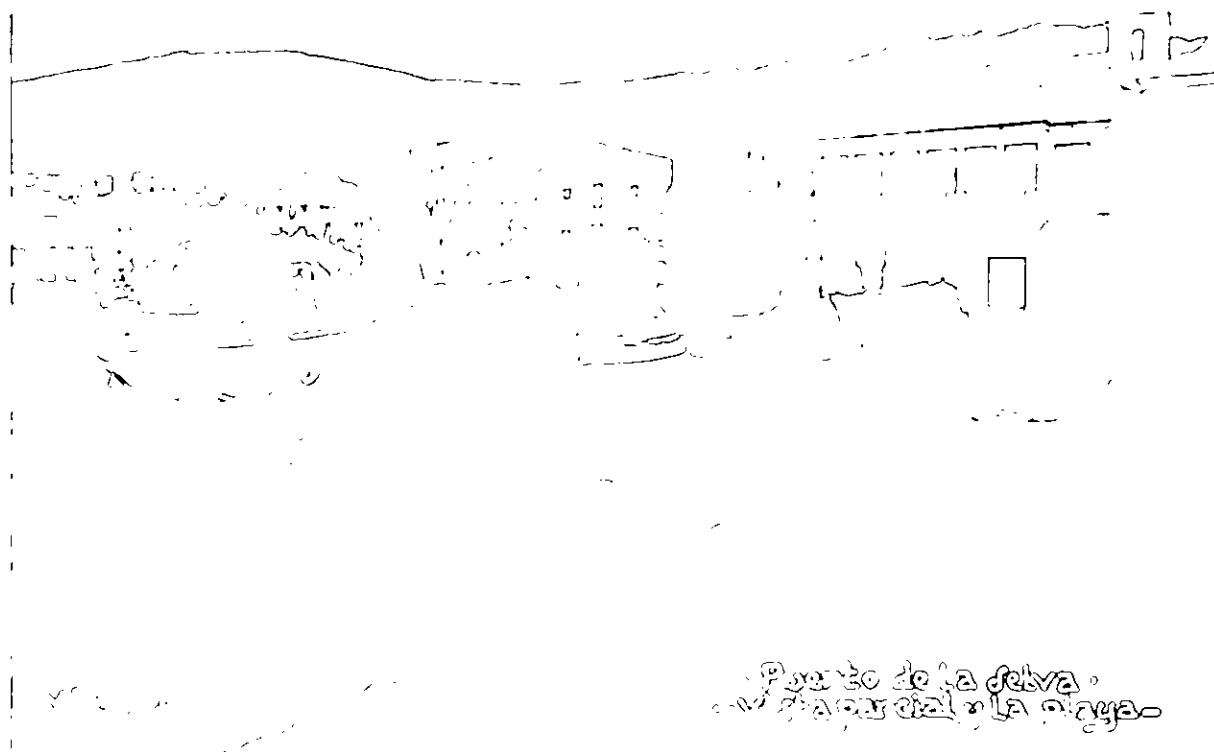
Exèmples d'indexació d'acord amb els criteris adoptats pel CRDI

Descripció: Soldats i suboficials al cos de guàrdia del quarter d'artilleria ubicat al convent de Sant Domènec. L'edifici fou utilitzat com a quarter militar fins l'any 1944 i com a Govern Militar fins el 1985.
L. Roisin. 1920 ca. (CRDI. Col·lecció Josep Bronsoms i Nadal).
Gelatinobromur en suport paper, format postal. Reg. 2.267.

Indexació: *Caserna de Sant Domènec Militars* a *ORGANISMES / Arquitectura militar*
a *FORCES DE SEGURETAT* (grup temàtic)
Convent de Sant Domènec a *ORGANISMES / Arquitectura religiosa*

No s'indexa: *Plaça Sant Domènec* com a referència de localització urbana.
Universitat de Girona, UdG com a entitat que actualment hi té seu.

Descripció: Vista parcial de la població de Port de la Selva. En primer terme, la platja amb les barques amarrades vista des del Moll d'en Balleu. Al fons de la imatge s'observa l'edifici del Cafè Espanya.
Valentí Fagnoli Iannetta. 1920 ca. (CRDI. Col·lecció Josep Bronsoms i Nadal).
Gelatinobromur en suport paper, format postal. Reg. 2.782.

Indexació: *Port de la Selva* a *TOPÒNIMS / Catalunya*
Litoral a *ACCIDENTS GEOGRÀFICS* (grup temàtic)
Barques a *TRANSPORTS* (grup temàtic)

No s'indexa: *Moll d'en Balleu* com a topònim.
Cafè Espanya com a referència de localització urbana.

NOTES

1. Vegeu Joan BOADAS; Lluís-Esteve CASELLAS; Pere FREIXAS; Carme SAIS; Montserrat VIVERN (1990). "L'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona: el tractament informàtic del fons" a *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions*. Girona: Ajuntament, p. 123-128.
2. Vegeu Ramon ALBERCH; Pere FREIXAS; Emili MASSANAS (1988). *L'arxiu d'imatges: proposta de classificació i conservació*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Patrimoni Artístic. Servei de Museus.
3. La metodologia de tractament d'aquest fons s'explica a Lluís-Esteve CASELLAS, Georgina FREIXA, Joan BOADAS (1996). "La intervenció sobre grans fons d'imatges: el fons Narcís Sans de l'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona com a exemple" a *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions*. Girona: Ajuntament, p. 145-152.
4. En el desenvolupament de les bases per a l'actual sistema d'indexació cal remarcar especialment la participació i recolzament de Janina Jurado i Brugat, bibliotecària municipal de l'Ajuntament de Girona, principalment pel que fa a la valoració de normes estàndards vàlides per a l'entrada de descriptors i a seva adequació en l'àmbit de treball del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI).
5. La denominació i la definició dels grups de descriptors temàtics estan en procés de revisió, atès l'especificitat dels fons que es gestionen i l'ús i manteniment constant de tot el sistema.
6. *Regles Angloamericanes de catalogació: traducció de les "Anglo-American cataloguing rules, 2nd edition, 1988 revision"*. (1996, versió catalana a cura d'A. Estivill i Rius, inclou en quadern separat "Esmenes 1993"). Barcelona: Biblioteca de Catalunya / Vic: Eumo
7. *Llista d'encapçalaments de matèria en català* (1991) (edició preliminar actualitzada). Barcelona: Institut Català de Bibliografia.
8. *ISAAR(CPF): Norma internacional per a registres d'autoritat arxivístics d'organismes, persones i famílies* (1996). Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
9. En relació a la definició dels grups vegeu nota 5.
10. La denominació i definició dels subgrups pertanyents a *Llocs de Girona* i, especialment, d'*Organismes* estan en procés de revisió, atès l'especificitat dels fons que es gestionen i l'ús i manteniment constant de tot el sistema.

RESUMEN

El texto da a conocer el sistema y los criterios generales de indexación en imagen fija del Centre de Recerca y Difusió de la Imatge (CRDI), del Ayuntamiento de Girona. Estos han sido definidos a partir de la experiencia generada desde los inicios de los procesos de informatización de los fondos, en el año 1990, y de su replanteamiento y evolución constante en la búsqueda de la racionalización, la homogeneización y la simplicidad en la su aplicación y uso, tanto por parte del personal del centro como de sus usuarios. El sistema se basa en la organización jerárquica de los descriptores, hasta a un máximo de tres niveles, en la aplicación de criterios de indexación asimétrica, en función del ámbito natural de actuación y la especificidad de los fondos que gestiona el centro, y en la entrada normalizada de términos, de acuerdo con las Anglo-American Cataloguin Rules (AACR2R) y la Lista de Encabezados de Materias en Catalán.

RÉSUMÉ

Le texte permet de connaître le système et les critères généraux d'indexation en image fixe du Centre de Recherche et de Diffusion de l'Image (CRDI) de la Mairie de Girona. Ils ont été définis à partir de l'expérience accumulée depuis les débuts des processus d'informatisation des fonds, en 1990, ainsi qu'à partir de la nouvelle approche et de l'évolution constante dans la recherche de rationalisation, d'homogénéisation et de simplicité de son application et de son utilisation, que ce soit par le personnel du centre ou par ses usagers. Le système se base sur l'organisation hiérarchique des descripteurs, jusqu'à un maximum de trois niveaux, sur l'application de critères d'indexation asymétrique, en fonction du cadre naturel d'intervention et sur la spécificité des fonds gérés par le centre, ainsi que sur l'entrée normalisée de termes, en accord avec les Anglo-American Cataloguin Rules (AACR2R) et la liste des En-têtes de Matière en catalan.

SUMMARY

The text describes the system and the general index criteria of still images at the Image Research and Distribution Centre (CRDI) in Girona's Town Hall. They have been defined using the experience gained since the computerization of the system in 1990. Furthermore, the system has been constantly reorganized in order to rationalize, homogenize and simplify its application and use for both the centre's workforce and the users. The system is based on the hierachical organization of the items' descriptions, up to a maximum of three levels. These being the application of asymmetric index criteria, in function of the items' natural scope and the specific areas managed at the centre, and lastly, according to the standard terms laid down in the Anglo-American Catalogueing Rules (AACR2R) and the register of materials in Catalan.